

Кредит-Рейтинг

а/с 921, Київ, 01024, Україна
тел/факс: +380 (44) 490 2550, 490 2554
e-mail: office@credit-rating.com.ua
<http://www.credit-rating.com.ua>

Рейтинговий звіт NKLV 005-006

про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Миколаїв
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	11.09.2006 р.
Дата оновлення:	09.06.2009 р.
Кредитний рейтинг:	uaBBB
Прогноз кредитного рейтингу:	стабільний

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо кредитного рейтингу позичальника

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності та перспективних планах на майбутнє. Крім того, у ході рейтингової оцінки висвітлюється інформація щодо існуючої системи управління, а також політичної ситуації в регіоні та взаємодії різних гілок влади.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	11.09.2006 р.	19.06.2007 р.	27.09.2007 р.	24.04.2008 р.	27.11.2008 р.	09.06.2009 р.
Рівень рейтингу	ua BBB	ua BBB	ua BBB	ua BBB	ua BBB	ua BBB
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Позичальник або окремих борговий інструмент з рейтингом uaBBB характеризується ДОСТАТНЬОЮ кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу міста Николаєва підтримується:

- високим рівнем виконання уточненого річного плану за доходами загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів – 105,2% у 2008 році та 27,6% у I кварталі 2009 року;
- відсутністю прямого боргу Николаївської міської ради станом на 01.06.2009 р.;
- наявністю значних сум вільних залишків бюджетних коштів загального фонду бюджету міста, внаслідок чого позикові кошти протягом 2008 року на покриття тимчасових касових розривів не залучалися;
- зростанням основних показників, які характеризують рівень економічного розвитку міста у 2008 році: обсягу інвестицій в основний капітал на 18,5% – до 2 862,0 млн. грн., обсягу зовнішньоторговельного товарообороту на 62,4% – до 2 244,2 млн. дол. США, обсягу іноземних інвестицій на 25,0% – до 67,5 млн. дол. США, обсягу роздрібного товарообороту на 32,6% – до 4,1 млрд. грн., обсягу перевезених вантажів на 9,4% – до 2,9 млн. тонн;
- покращенням окремих показників соціального розвитку міста протягом 2008 року: підвищенням середньомісячного рівня оплати праці на 33,3% до 1 772,0 грн. та нижчим на 2,1 в. п. за середній по країні рівнем зареєстрованого безробіття станом на 01.01.2009 року (0,9%).

Рівень кредитного рейтингу міста Николаєва обмежується:

- збереженням залежності бюджету міста від дотації вирівнювання з Державного бюджету, співвідношення обсягу якої до запланованого на 2009 рік обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складає 20,2% (у 2008 році – 13,8%);
- нижчим на 1,9% за середній по країні рівнем середньомісячної заробітної плати у місті у 2008 році за залежності доходної частини бюджету міста від надходжень податку з доходів фізичних осіб (питома вага цього джерела в доходах загального фонду бюджету міста без врахування трансфертів становить близько 74%);
- уповільненням темпів зростання доходної частини бюджету міста у 2009 році, що зумовлюється негативними наслідками кризових явищ в економіці України;
- високим рівнем зношеності основних засобів, в тому числі житлового фонду, об'єктів інженерної інфраструктури міста і необхідністю здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення.

Резюме

Цей аналітичний звіт розкриває основні зрушення, що відбувалися протягом 2008 року в соціально-економічній та фінансовій сферах м. Миколаєва, та оцінку (через процедуру оновлення рейтингу) їхнього впливу на спроможність Миколаївської міської ради виконувати свої боргові зобов'язання.

Соціальна сфера та економіка міста

Основні показники соціально-економічного розвитку міста протягом 2004-2008 рр. наведено у таблиці:

Основні показники соціально-економічного розвитку м. Миколаєва протягом 2004-2008 рр.

Назва показника	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	Темп зростання у 2008 р. до 2007 р., %
Чисельність наявного населення, тис. осіб (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	509,0	508,4	507,4	506,4	504,3	99,6
Рівень зареєстрованого безробіття, %	1,1	1,0	0,8	0,7	0,9	128,6
Середньомісячна заробітна плата, грн.	673,1	860,9	1 066,7	1 329,7	1 771,8	133,2
Заборгованість з виплати заробітної плати, млн. грн. (станом на кінець звітного періоду)	14,4	10,9	18,4	7,9	15,5	196,2
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	3 952,9	4 586,8	5 253,3	6 222,1	8 015,5	128,8
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	1 335,4	1 385,1	1 675,0	2 415,8	2 862,0	118,5
Прямі іноземні інвестиції, млн. доларів США (станом на кінець звітного періоду)	68,1	68,8	88,0	53,8	67,3	125,0
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	833,3	1 182	1 325,3	1 382,2	2 244,2	162,4
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	64,1	67,0	80,9	90,4	109,7	121,3
Обсяг роздрібного товарообороту, млн. грн.	936,5	1 242,4	1 958,2	3 103,2	4 114,2	132,6

Джерело: Виконавчий комітет Миколаївської міської ради

Населення, трудові ресурси та заробітна плата

Протягом аналізованого періоду чисельність наявного населення м. Миколаєва зменшилась на 2,1 тис. осіб і станом на 01.01.2009 р. склала 504,3 тис. осіб. У місті зберігається сформована в попередні роки тенденція до зменшення кількості населення за рахунок від'ємного природного приросту.

У зв'язку з кризовими явищами в економіці України ситуація на ринку праці м. Миколаєва у 2008 році погіршилась. Так, на відміну від попередніх періодів, рівень зареєстрованого безробіття у м. Миколаєва протягом 2008 року збільшився і станом на 01.01.2009 р. склав 0,9%, що було на 2,1 в. п. менше, ніж у середньому по країні. У другій половині минулого року відбулося зменшення загальної кількості зайнятих на

0,9 тис. осіб, а в цілому за 2008 рік середньооблікова чисельність зайнятих скоротилась, порівняно з 2007 роком, на 0,5%. Масових звільнень вдалося уникнути, передусім, за рахунок застосування адміністрацією підприємств та організацій міста вимушених адміністративних відпусток та скорочення робочого часу. Це негативно впливає на обсяг фонду оплати праці у місті, що, у свою чергу, призводить до уповільнення темпів зростання доходної частини загального фонду бюджету міста.

Рівень середньомісячної заробітної плати у м. Миколаєві протягом 2008 року збільшився на 33,3% і склав 1 772,0 грн., що було на 1,9% менше, ніж у середньому по країні. Протягом двох останніх років темпи зростання середньомісячної заробітної плати у місті поступають відповідним показникам по країні, що, відповідно, призводить до збільшення різниці в рівнях оплати праці у місті та у країні в цілому, а також до уповільнення темпів зростання доходної частини загального фонду бюджету міста, близько 70% якої формує податок з доходів фізичних осіб.

З огляду на найбільшу кількість зайнятих та найвищий рівень оплати праці, бюджетоформуючими видами економічної діяльності у м. Миколаєві є «Промисловість», «Транспорт», «Освіта» та «Державне управління». Бюджету міста Миколаєва характерний помірний рівень галузевої диверсифікації надходжень податку з доходів фізичних осіб.

Обсяг заборгованості з виплати заробітної плати у м. Миколаєві протягом 2008 року збільшився у 2,0 рази і станом на 01.01.2009 р. склав 15,5 млн. грн. Співвідношення обсягу заборгованості з обсягом середньомісячного загальноміського фонду заробітної плати за 2008 рік залишається на помірному рівні – 6,1%.

Промисловий комплекс міста

Провідною галуззю економіки м. Миколаєва є промисловість. Підприємства промислового комплексу визначають економічний профіль міста, є найбільшими роботодавцями регіону та формують вагому частину податкових та неподаткових надходжень до бюджету міста та бюджетів інших рівнів. Протягом 2008 року підприємствами промислового комплексу м. Миколаєва було реалізовано промислової продукції на 8 015,5 млн. грн., що у розрахунку на одного мешканця нижче за відповідний середній показник по країні на 5,7%.

Зміни у структурі промислового комплексу міста за обсягами реалізації промислової продукції протягом 2008 році характеризуються зростанням питомої ваги галузі «Машинобудування» та скороченням питомої ваги галузей «Харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів», «Металургія та обробка металу» та «Виробництво неметалевих мінеральних виробів».

Робота промислового комплексу міста у 2008 року на відміну від 2004-2007 рр. характеризується скороченням обсягів промислового виробництва на 3,5% порівняно з 2007 роком, внаслідок зменшення обсягів виробництва у добувній промисловості, харчовій промисловості, легкій промисловості та на підприємствах з виробництва неметалевих мінеральних виробів.

Загалом промисловими підприємствами міста за 2008 року було отримано позитивний фінансовий результат, сума якого становила 249,6 млн. гривень, що на 15,7% менше порівняно з 2007 роком.

Транспорт

Протягом 2008 року робота транспортного комплексу міста характеризується подальшим збільшенням обсягів перевезених вантажів та оброблених вантажів на морських та річкових причалах. У напрямі пасажирських перевезень у 2008 році відбулось збільшення кількості пасажирів перевезених автомобільним транспортом.

Перевезення пасажирів у міському електротранспорті є у сфері компетенції КП ММР «Миколаївелектротранс». Протягом 2008 року чисельність пасажирів, перевезених трамваями та тролейбусами, зросла проти 2007 року на, 0,8% та 36,3% відповідно.

У 2008 році продовжено реалізацію Програми розвитку міського електротранспорту на 2006-2015 рр., схваленої Кабінетом Міністрів України. Зокрема, з Державного бюджету надійшло субвенції на придбання вагонів для комунального електротранспорту у розмірі 3,1 млн. грн. Видатки міського бюджету на закупівлю міського електричного транспорту у 2008 році становили 4 560,0 тис. грн., що дозволило придбати два трамваї та здійснити предоплату трьох тролейбусів.

Інвестиції в основний капітал

Протягом 2003-2008 рр. обсяг капіталовкладень в економіку міста постійно зростає. Зокрема, обсяг інвестицій в основний капітал, освоєний підприємствами м. Миколаєва у 2008 році збільшився, порівняно з показником попереднього року, на 18,5%. У розрахунку на одного мешканця обсяг інвестицій в основний капітал у 2008 році, як і в попередніх періодах, перевищує середній показник по країні в цілому.

Протягом 2008 року в м. Миколаєві було введено в експлуатацію 109,7 тис. кв. м житла, що на 21,3% більше, порівняно з 2007 роком. У розрахунку на 1 000 мешканців площа введеного в 2008 році в експлуатацію житла, як і у попередніх періодах, є нижчою за середнє значення по країні за відповідний період на 4,4% та складає 217,6 кв. м.

Починаючи з III кварталу 2008 року, погіршилась ситуація на ринку нерухомості м. Миколаєва, що призвело до згорання розробки нових проектів, призупинення проектів, що перебували на початковій стадії, та затримки з введенням в експлуатацію об'єктів.

Іноземні інвестиції

Інвестиційна активність підприємств міста характеризується низькими показниками участі іноземного капіталу у їх розвитку. З початку процесу інвестування в економіку

міста було залучено 67,3 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що у розрахунку на одного мешканця у 5,8 рази менше за середній показник по країні.

Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій надійшли з: Британських Віргінських Островів (12,7% загального обсягу прямих іноземних інвестицій, залучених станом на 01.01.2009 р.), Нідерландів (10,5%), Італії (9,7%) та Російської Федерації (7,3%).

Основним напрямом інвестування залишається промисловість - 34,9% загального обсягу залучених прямих іноземних інвестицій (галузь машинобудування – 11,5%), що зумовлено наявністю потужного промислового комплексу, підприємства якого залучають інвестиційні ресурси на розвиток та модернізацію виробництва. Значні обсяги прямих іноземних інвестицій надійшли, також у економічні сфери: операції з нерухомістю, здавання у найм та послуг юридичним особам, транспорт та зв'язок, торгівля, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку.

Зовнішньоекономічна діяльність підприємств і організацій

Розвиток промислового комплексу міста, передусім експортоорієнтованих галузей, зумовив значну зовнішньоекономічну активність підприємств міста, про що свідчить вищий за середній по країні показник зовнішньоторговельного товарообороту у розрахунку на одного мешканця у 2004-2008 рр.

Обсяг зовнішнього товарообороту протягом 2008 року, порівняно із а 2007 роком, зростав як за рахунок експортної, так і імпортової складових. Сальдо зовнішньоторговельного товарообороту у 2008 році зберегло позитивне значення, та зросло на 44,2%, проти показника у 2007 року. До найбільших підприємств, що беруть участь у зовнішньоторговельних відносинах, належать підприємства основних галузей промисловості (хімічної і нафтохімічної промисловості, машинобудування, металургії та оброблення металу та харчової промисловості).

Зовнішня торгівля послугами у 2008 році м. Миколаєва характеризується перевищенням обсягу експорту над обсягом імпорту у 4,1 рази. Порівняно з 2007 роком, експорт зовнішньоекономічних послуг було збільшено на 42,6%, імпорт послуг зріс на 26,1%.

Торгівля і громадське харчування

Зростанню попиту на споживчі товари у м. Миколаєві сприяло збільшення доходів населення, зростання чисельності зайнятого населення, а також підвищення вимог покупця до торговельної мережі, яке відображується збільшенням питомої ваги організованих місць торгівлі. У 2008 році, як і в попередніх періодах, зберігається тенденція щодо розширення торгової мережі в місті та, відповідно, збільшення обсягу роздрібного товарообороту, що обліковується. А саме обсяг роздрібного товарообігу у 2008 року становив 4 114,2 млн. грн., що у розрахунку на одного мешканця на 54,3% більше за відповідний середній показник по країні в цілому.

Протягом 2008 року до бюджету міста за рахунок видачі дозволів на право розміщення об'єктів торгівлі та ресторанного господарства та від ринкового збору надійшло 11,8 млн. грн., що, через закриття трьох ринків, на 2,9% менше за відповідний показник у 2007 році, та становить 1,8% доходної частини бюджету міста у відповідному періоді без врахування трансфертів.

Житлово-комунальне господарство міста

У 2008 році, як і протягом попередніх періодів, у м. Миколаєві залишаються актуальними проблеми високого рівня зношеності основних засобів, у тому числі об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста, та необхідності здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення.

У 2008 році по м. Миколаєву відбулось введення нових тарифів на послуги з водопостачання та водовідведення, послуги тепlopостачання, які надаються ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» та з утримання будинків та прибудинкових територій. Крім того з 01.01.2008 р. по місту введено нові тарифи на теплову енергію. Проте за результатами 2008 року середній рівень покриття тарифами собівартості надання житлово-комунальних послуг залишався на низькому рівні (76,0%).

Протягом 2008 року відбулося збільшення заборгованості населення за спожиті житлово-комунальні послуги на 30,2%, до 99,8 млн. грн. за рахунок зростання суми боргу за всіма видами житлово-комунальних послуг. У розрахунку на одного мешканця міста рівень простроченої заборгованості був помірним і станом на 01.01.2008 р. склав 47,0 грн.

Комунальна власність міста

Миколаївська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності, до яких належать: рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів та інші кошти, земля та природні ресурси, комунальні підприємства, частки власності у майні приватизованих підприємств, житловий фонд та нежитлові приміщення, інше комунальне майно і майнові права, рухомі та нерухомі об'єкти, визначені відповідно до закону як об'єкти права комунальної власності, а також кошти, отримані від їх відчуження.

Враховуючи наявний інтерес з боку суб'єктів підприємницької діяльності у який спостерігався у першій половині 2008 року до викупу земель несільськогосподарського призначення для здійснення підприємницької діяльності, доходи від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення у 2008 року перевищили надходження 2007 року у 2,9 рази, а річний план з урахуванням змін виконано на 116,5%. Зростання обсягу надходжень від орендної плати за землю у 2008 році порівняно з попереднім роком становило 2,7 рази внаслідок збільшенням ставок орендної плати, укладання нових договорів та проведення щорічної індексації.

Протягом 2008 року було приватизовано шляхом викупу 199 об'єктів комунальної власності, внаслідок чого до бюджету міста фактично надійшло 26,9 млн. грн., що становить 120,1% від запланованого на рік показника та на 25,9% більше за суму надходжень у 2007 році.

Важливим джерелом надходжень до бюджету міста є також надходження від надання цілісних майнових комплексів та іншого комунального майна в оренду. Станом на 01.01.2009 р. в оренді перебувало 855 об'єктів комунальної власності, загальною площею 115,2 тис. кв. м. Обсяг надходжень до бюджету міста від оренди майна у 2008 році становив 8,4 млн. грн., що на 45,1% більше, ніж у 2007 році.

Можна прогнозувати, що тенденція до падіння попиту та, як наслідок, цін на майно комунальної власності та земельні ділянки спричинена загальною негативною макроекономічною динамікою у країні, буде характерна для м. Миколаєва у 2009 році. Це безумовно впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку та може ускладнити процес реалізації програм капітального будівництва.

Бюджет міста

Для повного та всебічного вивчення показників бюджету міста Миколаєва, бюджет було представлено у форматі бюджетного балансу в таблиці.

Бюджет м. Николаєва протягом 2006-2008 рр., з розбивкою на загальний та спеціальний фонди представлений у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

Показник	2006 рік			2007 рік			2008 рік		
	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
Податкові надходження	267 299,5	8 289,5	275 589,0	381 167,8	9 906,0	391 073,7	525 428,6	10 459,7	535 888,2
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	13 277,6	16 208,2	29 485,7	14 817,9	17 874,8	32 692,7	19 776,0	27 726,3	47 502,2
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів та трансфертів до спеціального фонду	143 896,0	48 819,7	192 715,7	223 242,9	0,0	223 242,9	280 232,0	21 776,5	302 008,5
Операційні надходження всього	424 473,1	73 317,4	497 790,5	619 228,6	27 780,7	647 009,3	825 436,5	59 962,5	885 399,0
Поточні видатки	279 006,9	18 910,1	297 917,0	370 236,3	21 720,7	391 957,0	507 198,2	28 671,0	535 869,2
Субсидії та поточні трансферти	100 913,8	48 826,6	149 740,4	182 003,1	0,6	182 003,8	227 943,1	23 799,7	251 742,7
Операційні видатки всього	379 920,7	67 736,7	447 657,4	552 239,4	21 721,3	573 960,8	735 141,3	52 470,7	787 612,0
Операційний баланс	44 552,4	5 580,7	50 133,1	66 989,2	6 059,4	73 048,6	90 295,3	7 491,7	97 787,0
Фінансовий дохід	9,0	0,0	9,0	2 632,6	0,0	2 632,6	8 304,5	15,5	8 320,0
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	587,7	0,0	587,7	18,0	0,0	18,0	0,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	-578,8	0,0	-578,8	2 614,6	0,0	2 614,6	8 304,5	15,5	8 320,0
Поточний баланс	43 973,7	5 580,7	49 554,3	69 603,7	6 059,4	75 663,1	98 599,8	7 507,2	106 107,0
Капітальні надходження	0,0	17 771,5	17 771,5	0,0	30 859,8	30 859,8	1,2	54 267,0	54 268,2
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	1 813,7	6 843,9	8 657,7	1 816,3	20 367,2	22 183,4	1 773,1	17 957,1	19 730,2
Капітальні надходження всього	1 813,7	24 615,5	26 429,2	1 816,3	51 227,0	53 043,2	1 774,3	72 224,1	73 998,4
Капітальні видатки	28 208,8	19 462,7	47 671,4	36 912,3	27 615,3	64 527,6	79 926,1	71 406,1	151 332,2
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	3 250,9	9 831,2	13 082,1	7 466,3	19 153,3	26 619,6	6 648,6	10 386,8	17 035,4
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	4 993,9	0,0	4 993,9	12 537,2	0,0	12 537,2	8 838,0	0,0	8 838,0
Капітальні видатки всього	36 453,6	29 293,9	65 747,5	56 915,8	46 768,6	103 684,4	95 412,7	81 792,9	177 205,6
Капітальний баланс	-34 639,9	-4 678,4	-39 318,3	-55 099,5	4 458,4	-50 641,1	-93 638,4	-9 568,9	-103 207,2
Баланс після капітальних видатків	9 333,8	902,3	10 236,0	14 504,2	10 517,8	25 022,0	4 961,4	-2 061,6	2 899,8
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	630,0	-10,7	619,3	1 315,6	-4,4	1 311,1	1 093,7	-7,2	1 086,5
Профіцит/дефіцит	8 703,8	913,0	9 616,7	13 188,6	10 522,2	23 710,8	3 867,7	-2 054,4	1 813,3
Фінансування	-8 703,8	-912,9	-9 616,7	-13 188,6	-10 522,2	-23 710,8	-3 867,7	2 054,4	-1 813,3
Баланс	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Миколаївської міської ради

Виходячи з наведених вище даних у 2008 році, як і протягом попередніх бюджетних періодів, операційний баланс бюджету зберігає додатне значення, що забезпечувалось переважанням темпів зростання операційних доходів над темпами зростання операційних видатків. Це свідчить про спроможність за рахунок поточних доходів забезпечувати фінансування поточних видатків бюджету (заробітна плата та нарахування на неї, оплата медикаментів, продуктів харчування, комунальних послуг бюджетних установ, тощо). У той же час через погіршення динаміки економічного розвитку міста, спричиненої кризовими явищами в економіці України, темп зростання операційних доходів надалі може суттєво уповільнитися за одночасного збереження високого темпу зростання операційних видатків. Це, у свою чергу, буде мати наслідком утворення негативного сальдо операційного балансу бюджету міста.

Слід зазначити, що короткострокові позички з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів залучались бюджетом міста лише у 2004-2005 рр. та були погашені у повному обсязі. Середньострокові позички бюджетом міста у 2004-2008 рр. не залучались.

Складовою частиною офіційних трансфертів до бюджету м. Миколаєва протягом зазначеного періоду була дотація вирівнювання з Державного бюджету, оскільки за розрахунками Міністерства фінансів України прогнозний обсяг доходів бюджету міста, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, був недостатнім для фінансування відповідних витрат. При цьому слід зазначити, що якщо у 2007 році співвідношення дотації вирівнювання до фактично виконаного обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складало 8,6%, то у 2008 році – 13,8%. А відповідно до планових показників міського бюджету на 2009 рік зазначене співвідношення становило 20,2%.

Слід зазначити, що у 2008 році, як і у попередньому бюджетному періоді, з метою зменшення навантаження на бюджет Миколаївська міська рада здійснює активні операції з тимчасово вільними залишками спеціального фонду бюджету міста шляхом їх розміщення на депозит у банківських установах. Внаслідок цього, у 2008 році містом було додатково отримано 8 304,5 тис. грн. відсоткових платежів за користування тимчасово вільними бюджетними коштами, що 2,3 рази більше за надходження у 2007 році. Таким чином за відсутності прямого боргу Миколаївської міської ради, що потребує видатків на його обслуговування, фінансовий баланс бюджету міста продовжує зберігати позитивне значення.

Як і в попередніх бюджетних періодах, позитивне сальдо поточного балансу бюджету спрямовується переважно на покриття дефіциту капітального балансу. Однак слід зауважити, що через значне переважання обсягу капітальних видатків над капітальними надходженнями, бюджет міста за результатами 2008 року виконано з дефіцитом за спеціальним фондом. У цілому бюджет міста у 2008 році виконано з профіцитом, загальна сума якого на кінець аналізованого періоду склала 1 813,3 тис. грн., у тому числі за загальним фондом склав 3 867,7 тис. грн., дефіцит спеціального фонду становив – 2 054,4 тис. грн.

Дефіцит спеціального фонду, який утворився за наслідками виконання бюджету міста у 2008 році, було покрито за рахунок залишків коштів на рахунках місцевого бюджету, що відповідно мало наслідком зменшення показника ліквідності бюджету. При цьому

загальна ліквідність бюджету (відношення залишків на рахунках міського бюджету до фактичного обсягу видатків без урахування трансфертів) порівняно з 2007 роком зменшилась: за загальним фондом – з 4,7% до 3,9%, за спеціальним – з 21,8% до 9,6%.

Виконання доходної частини бюджету міста

Для доходної частини бюджету міста Миколаєва в 2005-2008 рр. характерною була тенденція до збільшення обсягу надходжень. При цьому якщо у 2005-2007 рр. темпи зростання доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів щорічно збільшувались, то у 2008 році, у зв'язку з загостренням кризових явищ в економіці України, темп зростання доходів бюджету міста без урахування трансфертів залишився майже на рівні 2007 року і склав 141,3%.

Структурні пропорції формування доходної частини бюджету міста Миколаєва у 2008 році, як і у попередніх періодах, були типовими для більшості місцевих бюджетів України. Найвагомішими джерелами формування доходів бюджету міста були податкові надходження та офіційні трансферти.

Доходну частину бюджету міста (без урахування коштів, що передаються з однієї частини в іншу) за результатами 2008 року виконано в обсязі 958 879,4 тис. грн., що складає 103,7% уточненого річного плану. Слід зазначити, що затверджений на 2008 рік Міністерством фінансів України обсяг закріплених доходів бюджету м. Миколаєва було перевиконано на 15,7%.

Планові показники з урахуванням змін за доходами загального фонду (без трансфертів) протягом аналізованого періоду було виконано на 105,2%, у тому числі за доходами, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів, на 104,2%, за власними доходами – на 110,4%, за офіційними трансфертами – на 95,3%. При цьому обсяг надходжень закріплених доходів у 2008 році, проти 2007 року, було збільшено на 34,2%, сума власних доходів та трансфертів – на 65,2% та 25,3% відповідно.

У структурі закріплених доходів бюджету м. Миколаєва у 2008 році найбільша питома вага (73,6%) припадала на податок з доходів фізичних осіб. При цьому затверджений на 2008 рік з урахуванням змін план за надходженнями податку з доходів фізичних осіб було виконано на 103,6%. У II половині 2008 році погіршення результатів господарської діяльності, передусім, промислових підприємств міста негативно відбилося на динаміці зростання фонду оплати праці на цих підприємствах та темпах приросту надходжень податку з доходів фізичних осіб. Слід зазначити, що збереження негативних тенденцій розвитку промислового комплексу міста суттєво уповільнюватиме темпи зростання доходної частини загального фонду бюджету міста.

Для бюджету м. Миколаєва характерним є помірний рівень диверсифікації надходжень податку з доходів фізичних осіб у частині найбільших платників податку – зокрема у 2008 році на 20 найбільших платників податку з доходів фізичних осіб припадало 30,8% загального обсягу надходжень податку.

Збільшення обсягу власних доходів підтримується переважно зростанням обсягу надходжень від плати за землю та податку на прибуток підприємств комунальної

власності. Крім того, в 2008 році, як і у попередніх бюджетних періодах, до загального фонду бюджету міста надійшли відсоткові платежі за розміщені на депозитних рахунках у банку тимчасово вільні бюджетні кошти.

У 2008 році, як і у попередньому бюджетному періоді, місто Миколаїв продовжує зберігати статус міста-реципієнта, та отримує дотацію вирівнювання з Державного бюджету, обсяг якої збільшився у 2,2 рази, порівняно з попереднім роком.

Обсяги доходної частини спеціального фонду бюджету м. Миколаєва у 2008 році визначалися динамікою власних надходжень бюджетних установ та доходів бюджету розвитку. Обсяг виконання річного плану бюджету розвитку з урахуванням змін у 2008 році становив 118,3%, що, пов'язано зі збільшенням кількості та площ об'єктів які були викуплені у 2008 році. Проте у зв'язку з загальною негативною макроекономічною динамікою у країні, можна прогнозувати у 2009 році падіння попиту на землю та майно комунальної власності, що, безумовно, впливатиме на обсяги надходжень до бюджету розвитку.

Виконання видаткової частини бюджету міста

У зв'язку із щорічним збільшенням обсягів доходної частини бюджету м. Миколаєва обсяги виконання видаткової частини бюджету міста протягом 2008 року теж збільшились. Зростання видаткової частини бюджету міста в аналізованому періоді забезпечується збільшенням обсягів фінансування за переважною більшістю статей видатків міського бюджету, за виключенням транспорту та інших послуг, пов'язаних з економічною діяльністю.

Високий рівень виконання планових обсягів видатків за більшістю основних видаткових статей бюджету, мало наслідком скорочення розміру кредиторської заборгованості бюджету міста у 3,8 рази – до 2,2 млн. грн. станом на 01.01.2009 р. Причому скорочення обсягу кредиторської заборгованості у 2008 році відбулось за усіма статтями видаткової частини бюджету міста Миколаїв. Прострочена кредиторська заборгованість станом на 01.01.2009 р. відсутня.

Видаткова частина бюджету міста за функціональною класифікацією, як і в попередніх періодах, має соціальне спрямування. Значний обсяг бюджетних коштів спрямовується на фінансування освіти, охорони здоров'я, культури, спорту, соціального захисту та соціальної допомоги (переважно асигнування на оплату праці працівників бюджетних установ, нарахування на заробітну плату та соціально спрямовані трансферти населенню), питома вага яких у структурі витрат бюджету без урахування коштів, що передаються з однієї частини бюджету в іншу, сягає 70,9%.

Зростання обсягів надходжень до бюджету розвитку у 2008 році дозволило збільшити обсяг видатків бюджету м. Миколаєва за статтею «Будівництво», порівняно з попереднім роком, обсяг бюджетних асигнувань у цю сферу збільшився у 2,4 рази. За результатами 2008 року капітальні видатки міської ради виконано на 100,0% відповідно до уточненого річного плану.

Структура видаткової частини бюджету міста за економічною класифікацією у 2004-2008 рр. характеризується значною питомою вагою поточних видатків більше 80% у загальному обсязі видаткової частини бюджету. При цьому питома вага захищених статей видатків загального фонду бюджету міста Миколаєва у зазначеному періоді теж була високою 79,3% та скоротилась порівняно з відповідним показником у 2007 році на 2,2 в. п.

У 2008 році залишалась високою питома вага захищених статей видатків в обсязі витрат загального фонду бюджету (79,3%), що звужує можливості міста щодо розпорядження бюджетними коштами у разі виникнення непередбачуваних ситуацій.

Бюджет міста на 2009 рік

Плановими показниками на 2009 рік обсяг доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів та коштів, що передаються до спеціального фонду, було зменшено на 16,2%, порівняно з виконанням у 2008 році. За загальним фондом доходи бюджету міста було затверджено в обсязі 811,3 млн. грн. Темп зростання надходжень загальнодержавних податків і зборів (обов'язкових платежів), які враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, відносно показника виконання у 2008 році, склав 91,9%. Темп зростання власних доходів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, відносно показника виконання у 2008 році, склав 87,0%.

Темп росту надходжень податку з доходів фізичних осіб запланованих на 2009 рік, порівняно з фактичним виконанням у 2008 році, складає 91,2%. Фактично протягом січня-березня 2009 року виконання річного плану за зазначеним джерелом доходів міського бюджету на 2009 рік становило 24,8%.

Бюджетом м. Миколаєва на 2009 рік було заплановано надходження дотації вирівнювання в обсязі 101,8 млн. грн., що на 33,7% більше, ніж у 2008 році. При цьому якщо у 2008 році співвідношення дотації вирівнювання до фактично виконаного обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складало 13,8%, то відповідно до планових показників міського бюджету на 2009 рік – 20,2%.

Запланований на 2009 рік обсяг доходної частини спеціального фонду бюджету м. Миколаєва без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду, було затверджено в обсязі 37,5 млн. грн. (у 2,5 рази менше за фактичний показник виконання у 2008 році). Здебільшого, це спричинено запланованим зменшенням обсягу надходжень від продажу комунального майна і землі та власних надходжень бюджетних організацій.

Рівень виконання річного плану надходжень до бюджету розвитку Миколаївської міської ради протягом січня-березня 2009 року становило 139,2% від запланованого на 2009 рік, у т. ч. надходження від реалізації майна становили – 47,8% від річного плану, а від продажу землі – 223,3%.

Видаткова частина бюджету м. Миколаєва на 2009 рік затверджена в обсязі 886,6 млн. грн. У 2009 році передбачається зростання обсягу видатків бюджету міста на фінансування окремих галузей соціальної і гуманітарної сфери та житлово-комунального господарства. Слід зазначити, що постійне зростання вартості енергоносіїв, у тому числі для населення та бюджетних установ міста, призводить до додаткового навантаження на бюджет міста як у зв'язку з компенсаційними виплатами підприємствам житлово-комунального комплексу, так і прямим фінансуванням вартості енергоносіїв для бюджетних організацій.

Слід зазначити, що плановими показниками на 2009 рік обсяги окремих видаткових статей («Транспорт» та «Соціальний захист ат соціальна допомога»), планування та виконання обсягів видатків за якими прямо пов'язане з перерахуванням з Державного бюджету офіційних трансфертів до бюджету міста, та надходження коштів до бюджету розвитку, було зменшено, порівняно з виконанням у 2008 році.

Боргові зобов'язання міста

Станом на 01.01.2009 р. консолідований борг м. Миколаєва складає 7 430,2 тис грн., у тому числі:

- 5 090,0 тис. грн. – непогашений залишок за кредитами, залученими комунальними підприємствами міста;
- 2 340,2 тис грн. – прострочена кредиторська заборгованість комунальних підприємств міста.

З метою забезпечення реалізації міської програми «Чисте місто», яка фінансується з бюджету розвитку, Миколаївська міська рада планує здійснити запозичення в обсязі 50 млн. грн. Розрахункове пряме боргове навантаження бюджету міста Миколаєва у 2009 році, з врахуванням запланованого запозичення, а саме співвідношення граничного обсягу боргу станом на кінець бюджетного періоду до запланованого загального обсягу доходів без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального, складатиме 9,2%, тоді як станом на 01.01.2009 р. цей показник дорівнює нулю.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг м. Миколаєва підтверджено на рівні **uaBBB** прогноз «стабільний».

Генеральний директор

С. А. Дубко

Начальник відділу муніципальних рейтингів

О. К. Самойлова

Старший фінансовий аналітик

О. І. Луценко

Додатки

Бюджет м. Николаїв протягом 2004-2008 рр., представлений у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

Показник	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік
Податкові надходження	182 127,4	217 395,8	275 589,0	391 073,7	535 888,2
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	16 105,0	21 468,9	29 485,7	32 692,7	47 502,2
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів та трансфертів до спеціального фонду	85 764,3	97 740,4	192 715,7	223 242,9	302 008,5
Операційні надходження всього	283 996,7	336 605,1	497 790,5	647 009,3	885 399,0
Поточні видатки	155 903,1	235 994,6	297 917,0	391 957,0	535 869,2
Субсидії та поточні трансферти	120 193,3	91 427,8	149 740,4	182 003,8	251 742,7
Операційні видатки всього	276 096,4	327 422,4	447 657,4	573 960,8	787 612,0
Операційний баланс	7 900,3	9 182,7	50 133,1	73 048,6	97 787,0
Фінансовий дохід	2,8	2,4	9,0	2 632,6	8 320,0
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	3 004,2	1 507,5	587,7	18,0	0,0
Фінансовий баланс	-3 001,4	-1 505,1	-578,8	2 614,6	8 320,0
Поточний баланс	4 898,9	7 677,6	49 554,3	75 663,1	106 107,0
Капітальні надходження	10 913,0	18 602,8	17 771,5	30 859,8	54 268,2
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	11 285,7	3 539,4	8 657,7	22 183,4	19 730,2
Капітальні надходження всього	22 198,7	22 142,2	26 429,2	53 043,2	73 998,4
Капітальні видатки	22 471,7	21 607,2	47 671,4	64 527,6	151 332,2
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	16 215,4	13 083,9	13 082,1	26 619,6	17 035,4
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	7 751,0	1 520,9	4 993,9	12 537,2	8 838,0
Капітальні видатки всього	46 438,1	36 212,0	65 747,5	103 684,4	177 205,6
Капітальний баланс	-24 239,4	-14 069,8	-39 318,3	-50 641,1	-103 207,2
Баланс після капітальних видатків	-19 340,5	-6 392,2	10 236,0	25 022,0	2 899,8
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	89,0	95,1	619,3	1 311,1	1 086,5
Профіцит/дефіцит	-19 429,5	-6 487,3	9 616,7	23 710,8	1 813,3
Фінансування	19 429,5	6 487,3	-9 616,7	-23 710,8	-1 813,3
Баланс	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Николаївської міської ради

Фінансування бюджету м. Николаїв протягом 2004-2008 рр., тис. грн.

Показник	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік
Профіцит/дефіцит	-19 429,5	-6 487,3	9 616,7	23 710,8	1 813,3
Фінансування	19 429,5	6 487,3	-9 616,7	-23 710,8	-1 813,3
Зміни залишків	15 021,6	-5 137,7	-9 608,9	-5 296,7	12 748,9
залишок на початок року	18 735,6	3 714,0	8 851,7	18 460,5	23 757,2
залишок на кінець року	3 714,0	8 851,7	18 460,6	23 757,2	11 008,4
Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку	4 860,8	11 658,9	0,0	0,0	0,0
Одержано	17 390,0	81 598,2	0,0	0,0	0,0
Повернено	12 529,2	69 939,3	0,0	0,0	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	-18 383,0	-14 560,4
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	0,0	0,0	43 667,0	112 103,6
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	0,0	0,0	62 050,0	126 664,0
Інші розрахунки	-452,9	-33,9	-7,8	-31,2	-1,7
Баланс	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Миколаївської міської ради